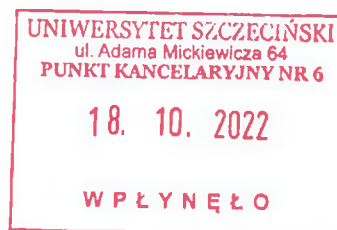

Poznań, 4 październik 2022 roku

dr hab. Sławomir Jankiewicz, prof. WSB
Instytut Społeczno-Ekonomiczny
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu

OCENA

**rozprawy doktorskiej mgra Jakuba Macieja Dowejko
pt. „Zarządzanie rozwojem operatorów systemu dystrybucyjnego w kontekście
niezawodności sieci elektroenergetycznej”,
przygotowanej pod kierunkiem dra hab. Wojciecha Drożdża, prof. US**

1. PODSTAWA FORMALNA RECENZJI

Niniejszą recenzję rozprawy doktorskiej sporządzono na podstawie pisma Przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego dr hab. Wojciecha Drożdża, prof. US, zawierającego również Uchwałę nr 33/07/2022 Rady Naukowej Instytutu Zarządzania Uniwersytetu Szczecińskiego z dnia 7 lipca 2022 roku.

2. UWAGI WSTĘPNE

Rozprawa składa się z 307 stron maszynopisu, 232 przypisów, 174 pozycji bibliografii (w tym 28 w języku obcym) – nie wliczając w to pozycji zdublowanych, 104 rysunków i 49 tabel.

Praca liczy 5 rozdziałów, które tworzą zwarty układ podporządkowany sekwencji prowadzonych badań. Zaprezentowany w rozprawie problem badawczy dotyczy zarządzania rozwojem w przedsiębiorstwach zajmujących się dystrybucją energii elektrycznej. Przyjęta hipoteza badawcza „cztery największe przedsiębiorstwa sektora energetycznego pełniące funkcję Operatora Systemu Dystrybucyjnego w Polsce, prowadzą indywidualną politykę

zarządzania rozwojem, dążąc do niezawodności sieci elektroenergetycznej” (s.12) koresponduje z celami pracy.

Za główny cel dysertacji przyjęto „wskazanie pożądanych kierunków zarządzania rozwojem Operatorów Systemu Dystrybucyjnego w Polsce, w kontekście zwiększenia niezawodności ich sieci elektroenergetycznej” (s.12). Uzupełniają go cele pomocnicze (s.12 i 13):

- 1) „opracowanie charakterystyki potencjałów rozwojowych Operatorów Systemów Dystrybucyjnego oraz zasobów, którymi dysponują”,
- 2) „określenie rang dla Operatorów Systemów Dystrybucyjnego z uwagi na dotychczasowe wykorzystanie potencjału (zasobów oraz inwestycji)”,
- 3) „dokonanie analizy struktury kierunków inwestycyjnych”,
- 4) „dokonanie analizy struktur organizacyjnych”,
- 5) „wskazanie głównych czynników zewnętrznych, mających wpływ na funkcjonowanie Operatorów Systemów Dystrybucyjnego w Polsce”.

Przyjęte cele badawcze koncentrują się na zarządzaniu rozwojem Operatorów Systemów Dystrybucyjnego w Polsce. Podobne kwestie podejmowane są przez OSD działające w innych państwach członkowskich UE. Analiza, jakie przyjęły one kierunki rozwoju, z jakimi efektami i przy użyciu, jakich narzędzi, wzbogaciłaby zaprezentowaną w pracy koncepcję zmian. Jednakże niezależnie od zaprezentowanej sugestii należy stwierdzić, że hipoteza badawcza oraz cele sformułowano poprawnie oraz że są one logiczne i adekwatne do przyjętego zakresu badawczego. Szczegółowa lektura rozprawy natomiast „pokazała”, że została ona napisana językiem właściwym dla prac naukowo-badawczych w naukach społecznych.

3. CHARAKTERYSTYKA UKŁADU I TRESCI ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

W rozdziale pierwszym, syntetycznie zaprezentowano zagadnienia związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem energetycznym z uwzględnieniem jego zasobów. Na początku przedstawiono istotę przedsiębiorstwa oraz opisano jego zasoby. Dokonano analizy zarządzania przedsiębiorstwem według różnych podejść znanych w literaturze. W tym miejscu pracy zaprezentowano i omówiono również system energetyczny oraz przedsiębiorstwo energetyczne, jako jego składową.

Rozdział drugi skupia się na zagadnieniach infrastruktury przesyłowej. Opisano w nim sieci elektroenergetyczne oraz zaprezentowano najważniejsze dane na temat systemu przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej (w tym: m.in. gęstość, długość i stopień ich

zamortyzowania, rodzaje przewodów linii napowietrznych, konstrukcje słupów podtrzymujących linie energetyczne, rodzaje przyłączy nadpowietrznych). Na koniec tego rozdziału zaprezentowano wynikające z prawa polskiego miary niezawodności sieci elektroenergetycznej oraz oszacowano koszty dla gospodarki (liczone, jako spadek wartości PKB) z tytułu przerw w dostawie prądu w 2013 roku.

W rozdziale trzecim skoncentrowano się na opisie Operatorów Systemu Dystrybucyjnego działających w Polsce. Zwrócono w nim również uwagę na kierunki działania tego typu przedsiębiorstw zmierzające do zwiększenia zasobów. Podsumowaniem tego rozdziału jest analiza możliwych zmian w zarządzaniu przedsiębiorstwem energetycznym pełniącym funkcję OSD w kontekście niezawodności sieci.

Rozdział czwarty poświęcony został analizie kierunków inwestycyjnych działających w Polsce Operatorów Systemu Przesyłowego. Dokonano w nim opisu procesu inwestycyjnego w tych przedsiębiorstwach z uwzględnieniem struktury organizacyjnej i przedstawiono poziom inwestycji sieciowych w latach 2016-2019. W dalszej części zaprezentowano najważniejsze inwestycje nie sieciowe Operatorów Systemu Przesyłowego.

Ostatni rozdział (piąty) pracy doktorskiej to część postulatywna, która prezentuje efekty badań własnych Doktoranta. Na początku została zaprezentowana metodologia badawcza. Następnie zaproponowano wielokryterialny ranking dla Operatorów Systemu Przesyłowego i określono perspektywy inwestowania przez te jednostki.

Zakończenie zawiera prezentację, w syntetycznej formie, efektów przeprowadzonych badań oraz logicznie zwartą charakterystykę tego, w jakim stopniu cele badawcze i tezy, osiągnięto.

Podsumowując można stwierdzić, że całą konstrukcję pracy, jak i sposób prezentacji danych, analiz i wniosków należy uznać za poprawny i zgodny z koncepcją badawczą.

4. OCENA FORMALNA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Pod względem kryteriów formalnych rozprawa doktorska spełnia wymagania stawiane takim pracom kwalifikacyjnym. Autor w należyty sposób udokumentował istotne problemy badawcze, a narracja faktograficzna i prezentacja graficzna stanowią o opanowaniu przez Doktoranta warsztatu badań naukowych. Proces badawczy, zaprezentowane wnioski i konkluzje są poprawne.

W pracy występują pewne, chociaż o niewielkim znaczeniu, niedociągnięcia formalne. Zwrócić należy uwagę głównie na:

- nieprawidłowości przy opisie rysunków i tabel, np.: przy rysunku 1 (s. 20), 5 (s. 36), 26 (s.84) brakuje słowa „źródło” (jest tylko „opracowanie własne”), natomiast tabela 21 (s.147) i 22 (s.148) nie mają podanego źródła. W tabeli 19 (s.132) tytuł zawiera błędnie słowo „opracowanie własne”. Na rysunku nr 73 i 74 (s.183) powinien być opis „perspektywa procesów”, a nie „perspektywa klienta”. Generalnie brakuje kropek na końcu zdania po określeniu źródła, m.in. rysunek 1 (s.20), 3 (s.23), 5 (s.36), 6 (s.42), 7 (s.46), 8 (s.47), 10 (s.51), 12 (s.56), 13 (s.58), 14 (s.60), 16 (s.65), 17 (s.66), 18 (s.67), 26 (s.84), 38 (102), 39 (103), 54 (s. 139), 88 (s.219) oraz tabela 1 (s.31), 2 (s.37), 3 (s.38), 5 (s.43), 6 (s.48), 8 (s.64), 9 (s.69), 12 (s.88), 13 (s. 88), 14 (s.89), 15 (s.90), 36 (s.260). Niepotrzebnie pojawia się ona, natomiast przy tytule rysunku lub tabeli (np. s. 31, 37, 38, 40, 43, 48, 63, 71, 72, 88, 89, 132, 155, 157, 186). Brakuje też odstępów między tabelą lub rysunkiem, a tekstem i między punktami (m.in. s. 20, s.22, s.23, s.27, 46, 47, 48, 60, 88, 89, 134, 143, 144, 146, 147, 151, 182, 214).
- odwoływanie się w tekście do błędnego rysunku lub tabeli, m.in. s. 22 (w tekście jest rysunku 1 zamiast 3), s.118 (w tekście jest tabeli X, zamiast tabeli 18), s. 178 (w tekście jest rysunek X zamiast 70), s. 258 (w tekście jest odwołanie do rysunku 34 i 35, a chodzi o tabelę 34 i 35);
- twierdzenia mające charakter kolokwialny lub niepoprawny, np.: „...przedstawiono istotę funkcjonowania przedsiębiorstw na rynkach gospodarczych..” (s.13) – co oznacza pojęcie rynku gospodarczego i czy przedsiębiorstwo może funkcjonować na rynku niegospodarczym?, „...związane z odpowiednim zarządzaniem..” (s.13) – czyli jakim?, „...w literaturze przedmiotu spotyka się kilka propozycji, jednak należy również pamiętać, że zasoby nie mogą być oceniane w pewnej izolacji..” (s.19) – jakie propozycje spotyka się w literaturze, co oznacza pewna izolacja i czy jest izolacja niepewna?, „...w XXI wieku to właśnie informacja odgrywa kluczową rolę, który jako zasób może zdecydować..” (s.20) – zdanie niepoprawne stylistycznie, „...wszystkie te zasoby, kształtowane są przez czynnik ludzki, a więc zasoby ludzkie stanowiąc będą w całokształcie organizacji.” (s.21) – co zasoby ludzkie będą stanowiąc w całokształcie organizacji?, „...do pewnego stopnia wszystkie metody odcisnęły piętno na globalnym biznesie i do pewnego stopnia nadal istnieją..” (s.28) – do jakiego stopnia te metody odcisnęły piętno i do jakiego stopnia istnieją?, „...te przeciwstawne style zależą od wielu czynników i aby wdrożenie ich w życie codzienna przedsiębiorstwa warunkuje osobowość kierownika oraz warunki panujące w danym przedsiębiorstwie..” (s.35) – zdanie niepoprawne stylistycznie, „przeprowadzone badania empiryczne dowodzą niestety

faktu, iż przedsiębiorstwa polskie w dużej mierze nie posiadają takowych strategii, które mogłyby wdrażać na skalę globalną. W wyniku czego, istoty nabiera pojęcia zarządzania strategicznego..” (s.37) – powinno być „pojęcie”, zamiast „pojęcia”, ponadto co oznacza wdrażanie strategii na skalę globalną?, „...każde nawet najlepsze przedsiębiorstwo może dysponować swoim, unikatowym podejściem do zarządzania..” (s.41) – tzn. że częściej w „najgorszych” przedsiębiorstwach spotykamy unikatowe podejście do zarządzania, ponadto „najlepsze” przedsiębiorstwo, czyli jakie?, „...dlatego właśnie formowanie odpowiedniej strategii (przede wszystkich długoterminowej), jest kluczowe i obejmuje to procesy związane z rozwojem produktów i usług, nowych struktur organizacyjnych i zarządzania czy nierzadko nawet uzyskanie licencji know-how, a przede wszystkim obranie odpowiedniej strategii służy przedsiębiorstwu do realizacji celów..” (s.42) – pomijając stylistykę i błędy gramatyczne, zdanie to jest niezrozumiałe, podobnie jak kolejne – „zatem perspektywą funkcjonowania zgodnie z wyznaczonymi celami stanowi wizja przedsiębiorstwa. Można ją kreować w kategorii inspirującej koncepcji na horyzoncie przedsiębiorstwa, opartej na osiągnięciu określonych celów..” (s.43), „...a jego działalność na rynku jest mocno regulowana i kontrolowana..” (s.61) – co oznacza pojęcie mocno?, „...zakres tych inwestycji zależeć będzie od nakładówa także zasad regulacji prawnych..” (s.126) – mamy regulacje prawne i zasady ich ustanawiania, więc co oznaczają zasady regulacji prawnych?, „... nowoczesne przedsiębiorstwo w dobie XXI wieku musi dynamicznie dostosowywać się do warunków otoczenia..” (s.236) – czy przedsiębiorstwa w XX wieku nie musiały, a obecnie tylko nowoczesne musi dostosowywać się do warunków otoczenia, jak chce się rozwijać?, „...na tego typu przedsiębiorstwa składa się szereg wielu czynników za którymi stoją ludzie..” (s.236) – pomijając stylistykę, czym różni się szereg od wielu czynników?;

- błędy interpunkcyjne – generalnie brak jest przecinków, średników, po kropce jest mała litera itp., m.in.: s. 25, 31, 33, 34, 35, 50, 78, 79, 108, 122, 125, 131, 150, 175, 178, 190, 191, 210, 215;
- błędnie sformułowane przypisy, m.in.: s. 17, 19, 31, 32, 33, 34, 35, 43, 47, 49, 55, 62, 69, 72, 73, 75, 76, 77, 90, 91, 92, 93, 96, 104, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 129, 131, 173, 175, 185, 259;
- przy wielu wzorach brakuje przypisu, co sugeruje, że stworzył je Doktorant, np.: s. 250, 252, 253, 254, 266.

Podsumowując należy stwierdzić, że mimo powyższych uwag strona warsztatowa opiniowanej rozprawy zasługuje na pozytywną ocenę. Cechuje ją, bowiem kompleksowość i

wnikliwość dociekań, zarówno w odniesieniu do źródeł pierwotnych, jak i wtórnych. Doktorant posługuje się językiem poprawnym od strony stylistycznej, jak i komunikatywnej.

5. OCENA MERYTORYCZNA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Podjęty w pracy temat zarządzania rozwojem przedsiębiorstw zajmujących się dystrybucją energii elektrycznej jest bardzo ważny i aktualny. Zmiany, które zachodzą w gospodarce polskiej oraz na poziomie globalnym powodują powstanie wielu wyzwań przed tego typu przedsiębiorstwami. Dotyczą one, co poprawnie zauważa Doktorant, m.in. konieczności odtworzenia zdekapitalizowanego majątku, dostosowania do zastrzanych przepisów związanych z ochroną środowiska i OZE, rozbudowy i zapewnienia niezawodności sieci elektroenergetycznej. Sprostanie tym uwarunkowaniom wymaga znacznych nakładów finansowych i prawidłowego zarządzania procesem rozwoju. Analizę strategicznych kierunków inwestycyjnych największych Operatorów Systemu Dystrybucyjnego i zaprezentowanie przez Doktoranta postulowanych kierunków ich rozwoju należy uznać za atut pracy. Rozprawa doktorska jest, więc nie tylko interesująca od strony teoretycznej, ale ma i duży walor praktyczny.

Najbardziej interesujący poznawczo jest rozdział czwarty i piąty. Pierwszy z nich analizuje inwestycje sieciowe i nie sieciowe największych przedsiębiorstw zajmujących się dystrybucją energii elektrycznej oraz ryzyko z tym związane. Pozytywnie należy ocenić krytyczne podejście do problemu i zaprezentowanie ciekawych poznawczo wniosków. Drugi z tych rozdziałów natomiast, prezentuje badania własne Autora dotyczące postulowanych kierunków rozwoju tej grupy przedsiębiorstw. Przedstawiony w tej części pracy wielokryterialny ranking polskich Operatorów Systemu Dystrybucyjnego oraz perspektywy ich inwestowania stanowią ważny wkład własny Doktoranta.

Lektura rozprawy doktorskiej zmusza do zawarcia w recenzji kilku sugestii, niekiedy o charakterze polemicznym. I tak:

- Operatorzy Systemu Dystrybucyjnego działają na rynku w warunkach monopolu naturalnego. Uwzględnienie literatury z tego zakresu w pracy (szczególnie dotyczącej zarządzania monopolem, jego specyfiki, kontroli regulatora w kontekście rozwoju) zdecydowanie wpłynęłoby, na jakość pracy. Szczególnie, że na świecie dużo dyskutuje się na ten temat (zob. np. R. A. Posner, Natural Monopoly and Its Regulation, P.L. Joskow, Regulation of natural monopoly, W.W. Sharkey, The theory of natural monopoly, K.G. Salvanes, S. Tjøtta, A test for natural monopoly with application to Norwegian electricity distribution, C. Gunn, B. Sharp, Electricity

distribution as an unsustainable natural monopoly: a potential outcome of New Zealand's regulatory regime, J.P. Tomain, Whither natural monopoly? The case of electricity, M. Chick, The Power of Networks: Defining the Boundaries of the Natural Monopoly Network and the Implications for the Restructuring of Electricity Supply Industries, J. Garofalo, An Electricity Regulation Primer—The History of Electricity Regulation in the United States). Niestety w pracy Autor w bardzo ograniczonym zakresie korzystał z literatury dotyczącej monopolu naturalnego.

- System elektroenergetyczny w innych krajach UE też ulega przeobrażeniom. Zaobserwować przy tym można występowanie u nich podobnych, jak w kraju, problemów i uwarunkowań, które rzutują na rozwój tego typu przedsiębiorstw. W wielu przypadkach przeobrażenia te są szybsze i bardziej intensywne niż w Polsce. Taka sytuacja dotyczy Operatorów Systemu Dystrybucyjnego. Z tego powodu interesujące poznawczo byłoby przeprowadzenie analizy wybranych metod zarządzania i przyjętych strategicznych kierunków rozwoju w wybranych OSD funkcjonujących na terenie innych państw Wspólnoty. Mogłoby to znacznie wzbogacić wnioski w zakresie postulowanych rozwiązań. Szczególnie, że przykłady wykorzystania dobrych praktyk z innych krajów przez krajową branżę energetyczną już mamy. Wystarczy wymienić rozwiązania dotyczące restrukturyzacji elektrowni węglowych.
- Z uwagi na znaczenie, jakie dla procesu inwestycyjnego i zarządzania OSD ma działanie regulatora należało poświęcić w pracy więcej miejsca URE. Zadaniem tej instytucji jest, bowiem dbanie o klientów, by monopol naturalny nie wykorzystywał swojej pozycji do zawyżania cen oraz dbał o jakość usługi. Wymusza więc określone zachowania na przedsiębiorstwach z branży, co niewątpliwie wpływa na ich zarządzanie i proces inwestycyjny, a tym samym rozwój.
- Recenzent ma wątpliwości, czy uprawnione jest stwierdzenie, że „...przedsiębiorstwa sektora energetycznego pełniące funkcję Operatora Systemu Dystrybucyjnego w Polsce, prowadzą indywidualną politykę zarządzania rozwojem..” (s.12) i że „podmioty te, oprócz tej samej funkcji w sektorze, posiadają odmienną, indywidualną strategię rozwoju” (s.60). Większościowym udziałowcem w tych przedsiębiorstwach jest Skarb Państwa, który decyduje o kierunkach i skali działania (w tym inwestycjach). W efekcie, mimo funkcjonowania jako oddzielne podmioty, główne kierunki rozwoju, strategie, czy proces zarządzania są podobne.

- Zbyt uproszczono podejście do zarządzania strategicznego. W pracy stwierdzono bowiem, że „...przedsiębiorstwa polskie w dużej mierze nie posiadają takowych strategii, które mogłyby wdrażać na skalę globalną. W wyniku czego, istotny nabiera pojęcie zarządzania strategicznego...” (s.37) Nie jest to prawdą. Zarządzanie strategiczne jest ważne dla zapewnienia konkurencyjności i rozwoju każdego przedsiębiorstwa niezależnie od skali działania. Zarówno mała organizacja, jak i korporacja międzynarodowa powinny je wdrożyć. Stwierdzić nawet można, że im większe przedsiębiorstwo tym ważniejsza jest dobrze opracowana strategia, czyli odwrotnie niż sądzi Doktorant.
- Doktorant napisał, że „każde, nawet najlepsze przedsiębiorstwo może dysponować swoim, unikatowym podejściem do zarządzania całą organizacją. Jednakże zdecydowana większość wszystkich jednostek odnoszących sukcesy bazuje na kilku podstawowych zasadach, które to składają się z mniejszych etapów” – powinno być chyba niniejszych etapów (s.41). W pierwszym zdaniu niezrozumiałe jest stwierdzenie, że „...nawet najlepsze przedsiębiorstwo..”. Przecież im lepiej funkcjonująca instytucja to większe prawdopodobieństwo posiadania własnego systemu zarządzania, a nie na odwrót. Drugie zdanie natomiast jest mylące, ponieważ wymienione w dalszej części „podstawowe zasady”, które Autor prezentuje jako własne opracowanie, tak naprawdę są etapami zarządzania strategicznego.
- Prezentując pojęcie celu (s.42-43) pobieżnie potraktowano tą część pracy. Zaprezentowano tylko trzy definicje. Nie zwrócono uwagi na brak jednoznaczności w literaturze i praktyce światowej oraz nie ukazano szerokiego spektrum podejścia. W tym przypadku zamiast wybranych przykładów należało zaprezentować różne ujęcia definicji celu.
- Nie zrozumiałe jest stwierdzenie, że „aby skupić się na zarządzaniu procesami w przedsiębiorstwie, należy przedstawić przykład technik do zarządzania projektami” (s.44). Zagadnienie zarządzania procesowego, jako rozpowszechnione w teorii i praktyce (dlatego np. istnieją takie działy organizacyjne w polskich grupach energetycznych) doczekało się dużej ilości artykułów naukowych i branżowych. Posiada też własne narzędzia i metody badawcze. Odnoszenie do tego zagadnienia technik zarządzania projektami nie jest uprawnione.
- Dyskusyjny jest pogląd, że OSD z uwagi na „podległość ścisłym regulacjom” nie stosują „wygórowanych opłat z tytułu świadczenia usług przesyłu energii” (s.53). Prawdą jest, że URE jest zobowiązany do realizacji zadań z zakresu regulacji

gospodarki paliwami i energią oraz promowania konkurencji i może narzucić OSD wskaźnik dopuszczalnych zmian cen i stawek opłat. Jednak instytucja ta w Polsce nie spełnia dobrze swojej roli. Wynika to z wielu czynników min. silnych związków zawodowych, które wymuszają odejście od restrukturyzacji i obniżki kosztów (a nawet cofnięcie nałożonych kar za niską jakość usługi), czy tzw. kapitalizm polityczny powodujący, że w wielu przypadkach ważniejsze są interesy monopolisty niż społeczeństwa. Patrząc w układzie historycznym można stwierdzić, że wprawdzie regulując cenę za dystrybucję energii elektrycznej URE nie zgadzał się na znaczny wzrost płac, ale nie wymuszał wzrostu efektywności. Pozwalał na utrzymywanie przerostu zatrudnienia oraz nie wpływał na wzrost efektywności inwestycji. Korzystały na tym OSD, ponieważ uzyskiwały wysoką rentowność bez potrzeby zmian.

- Dyskusyjne jest stwierdzenie, że w kraju „przesył energii z elektrowni do odbiorcy możliwy jest dzięki rozległej sieci linii” (s.54) i określenie jako silną stroną „mocno rozwinięta sieć elektroenergetyczna” (s.166). W Polsce, zdaniem recenzenta, jest problem z siecią energetyczną. Nie tylko mamy znacznie zamortyzowany majątek sieciowy (o czy Doktorant sam napisał np. przy analizie zasobów OSD – s. 139 i n.), ale i niską jej gęstość. W kraju przypada 41 km sieci na 1000 km² (podobnie jak na Węgrzech), a np. w Szwajcarii jest to ponad 161 km, w Grecji – 120 km, w Niemczech – 100 km, Francji – około 90 km, w Holandii – 80 km, we Włoszech – ponad 70 km. Hiszpania, Belgia, Portugalia, Słowacja, czy Czechy również mają większą gęstość sieci.
- Autor napisał, że „należy tu wyróżnić odrębne podejścia, w zależności od tego czy ma się do czynienia z paliwami lokalnymi (np. paliwa z odpadów, torf itp.) czy paliwami globalnymi (np. węgiel kamienny, gaz ziemny)” (s.55). Niezrozumiałe jest kryterium podzielenia paliw na lokalne i globalne. Dlaczego nie ma w tym podziale „krajowe”. Trudno, więc powiedzieć do jakiej kategorii zaliczyć możemy np. biomasę, czy węgiel brunatny, które są wykorzystywane lokalnie i na poziomie krajowym, a nawet międzynarodowym.
- W pracy mamy następujące stwierdzenie – „energia elektryczna jest traktowana jako forma energii pierwotnej, lub pochodnej (wtórnej). Pierwotną energię pozyskuje się ze źródeł naturalnych, takich jak woda, wiatr, energia słoneczna, energia pływów i fal. Wtórna energia jest natomiast wytwarzana z ciepła uzyskiwanego w procesie spalania paliw pierwotnych (węgiel, gaz ziemny) lub pochodnych oraz odnawialnych źródeł

energii i odpadów palnych. Wtórna energia może też być wytwarzana z ciepła geotermalnego lub słonecznego” (s.59). Niezrozumiałe jest dodatkowe wymienienie, jako energii wtórnej ciepła geotermalnego i słonecznego, ponieważ zawierają się one w pojęciu odnawialnych źródeł energii, które zostało zaprezentowane wcześniej. Podział ten też jest mało przejrzysty i należało w pracy podać kryterium, które było podstawą jego sformułowania, ponieważ trudno określić np., jaki rodzaj odnawialnych źródeł energii można zaliczyć do energii pierwotnej, a jaki do pochodnej. Szczególnie, że m.in. energia słoneczna występuje w obu przypadkach.

- Recenzent ma wątpliwości, czy uprawnione jest stwierdzenie, że „liberalizacja całego rynku, ta forma pozwalała na rozwój jednostek w myśl zdrowej konkurencji, która w naturalny sposób kreowała mechanizmy rynkowe, co pozwalało na obniżenie cen energii oraz skupienie się na aspekcie jakościowym świadczonych usług związanych z obsługą klienta” (s.59). Po pierwsze, nie ma możliwości liberalizacji rynku w przypadku branży strategicznej (a do takiej należy energetyka) i uzyskania „zdrowej” (cokolwiek Doktorant miał na myśli) konkurencji w przypadku monopolu naturalnego (dlatego powołany jest regulator, który ma zastępczo pełnić rolę rynku. W przypadku zapewnienia konkurencji URE zostałyby zlikwidowane). Po drugie, w Polsce nigdy nie podjęto działań w celu wymuszenia na przedsiębiorstwach energetycznych wypełnienia stosowania rachunku ekonomicznego. Zrobiono to natomiast w innych krajach, co spowodowało że poziom cen i jakość jest tam relatywnie lepsza niż w kraju. Wystarczy porównać np. czas i koszt przyłączenia do sieci, opłaty za przesyłanie energii, czy możliwość wydzierżawienia sieci od operatora (ta usługa w Polsce jest niedostępna, co wynika z niechęci przedsiębiorstw do wprowadzania konkurencji). W kraju wydzielono tylko formalnie cztery grupy kapitałowe, jednak cały czas mamy do czynienia z monopolem państwowym, utrzymywaniem relatywnie wysokich kosztów i niskiej jakości usług oraz źle przeprowadzonym procesem inwestycyjnym. Przykładem może być nieudana budowa nowego bloku energetycznego w Elektrowni Ostrołęka, gdzie straty poniesione na skutek źle przeprowadzonej inwestycji przez ENEA i Energię wyniosły ponad 1,3 mld zł (dane według NIK).
- Niezrozumiałe jest, dlaczego do wyliczenia potencjalnych strat PKB z tytułu awarii (s.137) wykorzystano rok 2013, a nie np. 2019 lub przedział czasowy. Nie wytłumaczono na jakiej podstawie założono, że PKB jest wywarzany przez 16 godz. w ciągu doby i przez 250 dni. Nie zwrócono też uwagi, że wartość ta nie ujmuje efektów pośrednich związanych z mnożnikiem.

- Zaproponowany cel, jakim jest „poczucie bycia zaopiekowanym przez rzetelnego, nowoczesnego i innowacyjnego dostawcę... poprzez ciągłą poprawę niezawodności dostaw energii elektrycznej i ciągłości zasilania” (s.181) jest niewystarczający. Konieczne jest dodanie istotnego elementu – o akceptowalnym poziomie cen. W zarządzaniu OSD konieczne jest zwrócenie uwagi na relację między jakością, a ceną. Podsumowując kwestie merytoryczne interesujące byłoby poznanie szerszej opinii

Doktoranta w poniższych kwestiach:

1. W pracy napisano „zatem perspektywą funkcjonowania zgodnie z wyznaczonymi celami stanowi wizja przedsiębiorstwa. Można ją kreować w kategorii inspirującej koncepcji na horyzoncie przedsiębiorstwa, opartej na osiągnięciu określonych celów” (s.43).

Czy tylko istnieje relacja wizja-cele, a co z misją i strategią?

2. W pracy wymieniono straty ponoszone przez odbiorców przemysłowych w związku z awarią sieci dystrybucji energii, do których zaliczono m.in. (s.124):
 - „straty wynikające z konieczności zapewnienia pracowni”,
 - „straty wynikające z przymusowej bezczynności mieszkańców”,
 - „straty wynikające z utraty możliwości korzystania z dochodu narodowego podczas pobytu w domu”.

Proszę na przykładach pokazać, jaka jest zależność między przerwą w dostawie energii elektrycznej u odbiorców przemysłowych, a wymienionymi stratami.

3. „Nowoczesny osprzęt kablowy umożliwia także niemal natychmiastowe załączenie linii po założeniu np. głowicy kablowej. W tanim i niskiej jakości osprzęcie trzeba czekać godziny na to, aby takie załączenie było możliwe” (s.133).

Dlatego, są takie różnice czasowe w załączaniu między nowoczesnym osprzętem kablowym (w domniemaniu Doktoranta drogim), a tanim i niskiej jakości?

4. W pracy napisano, że OSD prowadziły działania w kierunku zwiększenia „efektywności procesów inwestycyjnych” (s.180).

Proszę o podanie przykładów zwiększenia efektywności procesów.

5. „Pierwszym celem strategicznym jest zaprojektowanie i wdrożenie procesu kształtowania nowoczesnego Ładu Organizacyjnego” (s.183).

Z jakich elementów składa się taki proces i na czym polega nowoczesny Ład Organizacyjny?

6. Obecnie OSD działają w ramach grup kapitałowych. Z jednej strony muszą przestrzegać regulacji unijnych i krajowych, które wymagają zachowania unbundling.

Z drugiej są częścią korporacji, która nie chce wyzbyć się swoich praw nadzorczych i zarządczych. Jaki jest pogląd Doktoranta na sprawę funkcjonowania OSD w ramach grupy kapitałowej. Pozytywnie, czy negatywnie wpływa to na zarządzanie i rozwój tych przedsiębiorstw?

6. OCENA KOŃCOWA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Po szczegółowej analizie rozprawy doktorskiej mgra Jakuba Macieja Dowejko, uwzględniając wymogi określone w art. 187 ust 1-3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 poz. 574 ze zm) stwierdzam, co następuje:

1. Pracę mgra Jakuba Macieja Dowejko oceniam pozytywnie, ponieważ zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym odpowiada kryteriom stawianym pracom doktorskim.
2. Autor wykazał się umiejętnością poszukiwania i warsztatowo poprawnie rozwiązywania problemów badawczych o walorach teoretycznych i praktycznych.
3. Doktorant udowodnił, że posiada umiejętność krytycznej analizy oraz poprawnego wnioskowania.
4. Autor osiągnął i udzielił odpowiedzi na zadane we wstępie pytania badawcze.
5. Podniesione w recenzji błędy czy elementy krytyczne, nie obniżają poziomu naukowego rozprawy, gdyż wynikają z treści dyskusyjnej o zabarwieniu polemicznym.

Mając na uwadze powyższe rekomenduję dopuszczenie Autora tej rozprawy doktorskiej do dalszych etapów postępowania o nadanie stopnia doktora nauk ekonomicznych.

Poznań, 4 październik 2022 roku

dr hab. Sławomir Jankiewicz, prof. WSB